

Když se nám v průběhu druhého ročníku studia radiologické asistence naskytla možnost vycestovat v rámci programu Erasmus+ na odbornou praxi do zahraničí, neváhaly jsme ani minutu. Tato příležitost pro nás představovala ideální způsob, jak efektivně skloubit plnění studijních povinností s osobním rozvojem. Absolvování nemocniční praxe během semestru v zahraničí nám totiž umožnilo nejen získat cenné zkušenosti v mezinárodním prostředí, ale také si flexibilně rozložit akademický rok tak, abychom mohly v letních měsících načerpat síly do dalšího studia.

Velkým přínosem pro nás bylo, že jsme na tuto stáž mohly odcestovat společně jako spolužačky a kamarádky. Sdílení takto intenzivní zkušenosti ve dvou nám poskytlo skvělou vzájemnou oporu v neznámém prostředí. Do Albánie jsme odjížděly s otevřenou myslí, touhou zdokonalit se v komunikaci v anglickém jazyce, a především s cílem poznat, jak funguje zdravotní systém a radiologická pracoviště v jiné kultuře. Následující zpráva shrnuje naše postřehy, odborné zkušenosti i kulturní zážitky z jednotlivých oddělení, která jsme během našeho pobytu navštívily.

První dny na urgentním oddělení rentgenu pro nás byly poměrně intenzivní a v mnoha ohledech překvapující. Už při samotném příchodu do nemocnice nás zaskočila její orientace. V budově prakticky chybělo značení – na dveřích nebyly žádné nápisy ani směrové šipky, což ztěžovalo orientaci nejen nám, ale pravděpodobně i pacientům. Oddělení, na kterém jsme pracovaly, se nacházelo ve spodních prostorách nemocnice, které působily tmavě, nevětraně a celkově poněkud stísněně.

Silný první dojem v nás zanechalo i samotné vybavení pracoviště. Rentgenový přístroj působil velmi zastarale a bylo zřejmé, že je v provozu již řadu let. Prostředí místnosti navíc nepůsobilo příliš udržovaně – nacházely se zde poškozené židle a celková úroveň čistoty byla nižší, než na jakou jsme zvyklé. Zároveň jsme si všimly absence základních hygienických pomůcek, jako jsou dezinfekční prostředky, jednorázové rukavice nebo ubrousky, což pro nás bylo poměrně překvapující. Z praktického hlediska jsme si během prvních dnů na urgentním oddělení uvědomily i několik méně očekávaných skutečností, na které je vhodné být předem připraven. Jednou z nich byla omezená dostupnost hygienického zázemí pro personál i studenty.

Zejména nás překvapilo, že na pracovišti nebyly běžně dostupné základní hygienické potřeby, jako je například toaletní papír. Zároveň nebyly k dispozici standardně přístupné toalety – jejich použití bylo často možné pouze po domluvě s personálem a za využití specifických prostor, které nebyly vždy plně vybavené nebo komfortní.

Tato zkušenost nás vedla k tomu, že bychom budoucím studentům doporučily být na podobné podmínky předem připraveni a mít s sebou vlastní toaletní papír. I když se jedná o drobný detail, v každodenním fungování může hrát poměrně důležitou roli.

Hned první den jsme měly možnost sledovat samotné provádění rentgenových vyšetření, což pro nás bylo zajímavé, ale zároveň v kontextu celkového prostředí i poněkud šokující zkušeností.

Hned při prvním rentgenovém vyšetření jsme si začaly uvědomovat výrazné rozdíly oproti postupům, které se učíme během studia. Tyto rozdíly se týkaly především dodržování základních zásad správné radiologické praxe.

Jedním z prvních překvapení pro nás bylo, že pacienti nebyli nijak připravováni na samotné vyšetření. V České republice je běžnou praxí, že se pacient před snímkováním svlékne v oblasti, která má být vyšetřena, aby se předešlo vzniku nežádoucích artefaktů na snímku, například způsobených kovovými částmi oděvu, jako jsou kostice podprsenky, knoflíky nebo zipy. Na tomto pracovišti však pacienti zůstávali po celou dobu vyšetření oblečení, aniž by byl tento aspekt jakkoli řešen.

Dalším výrazným rozdílem byla absence hygienických opatření. Během našeho pozorování jsme nezaznamenaly dezinfekci přístrojů ani pracovních ploch mezi jednotlivými pacienty. Nebyl dezinfikován ani vertigraf, ani vyšetřovací deska, což pro nás bylo, vzhledem k důrazu na hygienu v našem vzdělávání, velmi překvapující a znepokojující.

Další oblastí, ve které jsme zaznamenaly výrazné rozdíly, byl samotný způsob snímkování a práce se zářením. Během studia jsme vedeny k tomu, abychom důsledně využívaly kolimaci, tedy omezovaly rentgenové záření pouze na nezbytně nutnou oblast, která je předmětem vyšetření. Tento postup slouží nejen ke zlepšení kvality snímku, ale především k ochraně pacienta před zbytečnou radiační zátěží.

Na sledovaném pracovišti jsme však tento princip často neviděly v praxi uplatňovaný. Například v případech, kdy pacient přicházel s konkrétním problémem, jako je bolest kyčle, lopatky nebo podezření na plicní onemocnění, bylo běžné, že se snímkovala výrazně větší oblast, než by bylo nutné. Místo cíleného snímkování jednotlivých struktur byl často proveden snímek celé oblasti, například celého hrudníku.

Zároveň jsme si všimly, že kolimace nebyla téměř vůbec využívána a snímky tak zasahovaly mnohem větší plochu. S tím souviselo i časté „přesvícení“ snímků, které by v podmínkách, na jaké jsme zvyklé z České republiky, nebylo akceptovatelné. Tyto skutečnosti pro nás představovaly další překvapení a vedly nás k zamyšlení nad rozdíly v přístupu k radiační ochraně pacienta.

Za vůbec nejvíce překvapující aspekt celé praxe na tomto oddělení jsme považovaly způsob zpracování a předávání rentgenové dokumentace. Po pořízení snímku nebyl obraz ukládán do žádného nemocničního informačního systému, jak je běžné v prostředí, na které jsme zvyklé.

Místo toho fungoval proces výrazně odlišným způsobem. Pacient po vyšetření poskytl svůj mobilní telefon, na který zdravotnický pracovník vyfotil zobrazený rentgenový snímek. Tímto způsobem si pacient odnášel svou zdravotnickou dokumentaci přímo u sebe ve formě fotografie.

V případech, kdy pacient mobilní telefon neměl, bylo podle sdělení personálu běžné využít telefon jiného pracovníka a snímek následně sdílet například s lékařem. Komunikace a předávání informací tak často probíhaly prostřednictvím mobilní aplikace WhatsApp, která zde v určitém smyslu nahrazovala funkci nemocničního informačního systému.

Na tuto praxi jsme se přímo dotazovaly a bylo nám potvrzeno, že nemocnice nedisponuje standardizovaným digitálním systémem pro ukládání a sdílení obrazové dokumentace. Tento způsob práce pro nás představoval zásadní rozdíl oproti systému, na který jsme zvyklé, a byl pro nás pravděpodobně největším překvapením během celé dosavadní praxe.

Navzdory všem výše zmíněným rozdílům, počátečnímu šoku a podmínkám, které pro nás byly v mnoha ohledech nezvyklé, jsme měly během praxe i velmi pozitivní zkušenost, která pro nás byla zásadní.

Hned v prvních dnech jsme natrefily na mladou radiologickou asistentku, která se nás ujala prakticky okamžitě. Jednalo se o absolventku bakalářského studia, která již pracovala na oddělení a současně pokračovala v navazujícím magisterském studiu. Od začátku k nám přistupovala velmi přátelsky, ochotně a s velkým zájmem.

Každý den se snažila, abychom se cítily příjemně – často na nás čekala s drobným občerstvením, jako byly například muffiny či donuty. Kromě samotné práce nám také ukázala nemocniční areál a zavedla nás do místní kantýny, kam jsme s ní pravidelně chodily na kávu.

Velmi jsme si cenily i toho, že si na nás vždy našla čas mimo pracovní povinnosti. Povídky jsme si nejen o práci, ale i o běžném životě, o rozdílech mezi životem v Albánii a v České republice, o studiu i o osobních zkušenostech. Díky ní jsme získaly hlubší vhled do místní kultury a způsobu života. Zároveň nám poskytla řadu doporučení a praktických rad, které nám během pobytu velmi pomohly.

Tato zkušenost pro nás byla důkazem toho, že i přes odlišné podmínky může být lidský přístup, ochota a vstřícnost naprosto klíčovým prvkem celého pracovního prostředí.

Během tří týdnů strávených na urgentním oddělení rentgenu jsme měly také možnost nahlédnout na pracoviště CT. I tato zkušenost pro nás byla v mnoha ohledech nová a překvapující.

Jedním z největších překvapení pro nás byl způsob uchovávání a předávání CT vyšetření. Na rozdíl od systému, na který jsme zvyklé, byla obrazová dokumentace ukládána na CD nosiče. Tento způsob jsme do té doby prakticky neznaly a překvapilo nás, že je zde stále běžně využíván.

Na CT pracovišti jsme měly příležitost sledovat různé typy vyšetření, včetně vyšetření s podáním kontrastní látky i bez ní. Mohly jsme tak porovnat rozdíly v zobrazení a lépe pochopit význam kontrastních látek v diagnostice. Zároveň jsme viděly různé druhy CT vyšetření, včetně celotělových skenů, což pro nás bylo velmi přínosné z odborného hlediska.

Na tomto oddělení se nás ujala další radiologická asistentka, která zároveň působila i jako vyučující. Její přístup byl velmi profesionální a vstřícný. Ochotně nám vše vysvětlovala, odpovídala na naše dotazy a snažila se nám co nejvíce přiblížit fungování pracoviště. Velmi jsme ocenily i to, že nám umožnila zúčastnit se odpolední směny, abychom měly možnost vidět širší spektrum vyšetření a získat co nejvíce zkušeností.

Závěrem bychom k této části praxe rády zmínily ještě jednu zkušenost, která pro nás byla velmi zajímavá a zároveň silná i z lidského hlediska. Měly jsme možnost být přizvány k mobilnímu rentgenování přímo na oddělení, kde se nacházeli pacienti ve vážném zdravotním stavu.

Jednalo se o oddělení, kde byli hospitalizováni pacienti po operacích, někteří v umělém spánku, ale také pacienti vyžadující paliativní péči. Prostředí bylo v mnoha ohledech náročné, ale zároveň nám umožnilo nahlédnout do další důležité části zdravotnické praxe.

Poprvé jsme zde měly možnost vidět mobilní rentgen v praxi. Sledovaly jsme, jak zdravotnický personál přichází přímo k lůžku pacienta, kde je následně provedeno vyšetření bez nutnosti transportu. Pozorovaly jsme manipulaci s rentgenovou deskou i samotný proces snímkování u ležících pacientů, což pro nás byla zcela nová zkušenost.

Zároveň jsme si uvědomily důležitost ochrany zdravotnického personálu, kdy byly důsledně používány ochranné pomůcky, jako jsou olověné vesty. Tato zkušenost pro nás byla nejen odborně přínosná, ale také velmi zajímavá a patřila k nejvíce zapamatovatelným momentům z prvních tří týdnů praxe.

Dalším pozitivním aspektem této části praxe byl přístup zdravotnického personálu k nám jako studentkám. Ve srovnání s předchozím oddělením jsme zde vnímaly výrazně větší zájem a vstřícnost.

Po našem příchodu nás personál představil jako studentky z České republiky, které zde absolvují odbornou praxi, a celkově nás velmi příjemně uvedl do prostředí oddělení. Měly jsme pocit, že si nás více všímají a že jsou otevření komunikaci i spolupráci.

Často nás zvali i do zázemí pro personál, kde nám nabídli kávu nebo vodu a snažili se, abychom se cítily příjemně. Velmi milým gestem pro nás bylo také to, když nám jednou přinesli tradiční albánský pokrm, abychom měly možnost ochutnat místní kuchyni. Tato drobná, ale upřímná pozornost pro nás znamenala hodně.

Celkově na nás personál působil mnohem vřeleji a přátelštěji, což pro nás bylo po předchozí zkušenosti z urgentního oddělení příjemným překvapením a přispělo to k pozitivnímu vnímání této části praxe.

Další naší zastávkou bylo onkologické oddělení, kde se však naše působení omezilo pouze na prostor ovladovny u počítačů. Z důvodu absence osobních dozimetrů nás personál z bezpečnostních důvodů nepustil přímo do vyšetřovny k pacientům. Průběh vyšetření a samotné pacienty jsme tak mohly sledovat pouze zprostředkovaně přes monitor počítače díky kamerovému systému, který byl v ozařovně nainstalován.

Na poslední dva týdny naší stáže jsme se přesunuly do jiné nemocnice, konkrétně na oddělení magnetické rezonance. Právě zde jsme poprvé naplno okusily tu pravou a komplexní práci radiologického asistenta. Personál byl velmi vstřícný a nechal nás zapojit se do chodu oddělení v maximální možné míře. Vyzkoušely jsme si administrativní část v podobě zadávání pacientů do nemocničního systému, a dokonce i praktické úkony, jako je příprava a zavádění

kontrastní látky. Naši další odpovědností bylo zpracování dat z vyšetření, kdy jsme pro pacienty vypalovaly výsledné sekvence na CD.

Velkou zajímavostí a pro nás až nostalgickým zážitkem byla možnost vyzkoušet si práci v klasické temné komoře s červeným osvětlením. Nemocnice totiž stále disponuje starším typem rentgenu, takže jsme si na vlastní kůži zažily historický proces vyvolávání snímků na klasické rtg filmy, což je věc, se kterou se u nás v moderní praxi už prakticky nesetkáme.

Praktické postřehy a kulturní život v Albánii

Mimo čas strávený v nemocnici jsme se snažily co nejvíce poznat místní kulturu, běžný život a krásy Albánie. Pro budoucí studenty, kteří se do této země chystají, jsme sepsaly několik praktických postřehů a doporučení:

Ubytování a doprava (klíčové doporučení): Původně jsme plánovaly využít ubytování na místních studentských kolejích, nicméně po příjezdu jsme zjistily, že tyto kapacity jsou striktně vyhrazeny pouze pro albánské studenty a zahraniční stážisté je využít nemohou. Jelikož jsme tuto informaci neměly předem, musely jsme ubytování řešit narychlo až na místě (využily jsme kombinaci platform Airbnb a Booking). Budoucím studentům důrazně doporučujeme **začít hledat ubytování s velkým předstihem** – čím dříve ho zajistíte, tím bude levnější. Zároveň doporučujeme vybrat si lokalitu **co nejbližší k nemocnici**. My jsme bydlely v centru, což sice bylo skvělé na volný čas, ale doprava do nemocnice byl oříšek. Městské autobusy jsou sice levné (lístek stojí v přepočtu cca 10 Kč), ale ranní dopravní zácpy jsou v Tiraně tak obrovské, že cesta trvá extrémně dlouho. Nakonec jsme raději chodily pěšky – sice to denně znamenalo celkově 3 až 4 hodiny chůze, ale bylo to spolehlivější a rychlejší než čekání v kolonách.

Místní trhy a gastronomie: Rozhodně doporučujeme navštěvovat pouliční trhy s ovocem a zeleninou. Produkty jsou zde neuvěřitelně čerstvé, chutné, kvalitní a cenově velmi dostupné. Jako zajímavost z běžného života (a pro milovníky české kuchyně) dodáváme, že v albánských obchodech prakticky nelze sehnat klasickou strouhanku – s touto surovinou se zde v kuchyni zkrátka nepracuje.

Kultura za zlomek ceny: Velkým a velmi milým překvapením pro nás byl kulturní život v Tiraně. Navštívily jsme Národní divadlo opery a baletu, kde jsme měly možnost vidět nádherné baletní představení. Zatímco v České republice by lístky do předních řad stály přes tisíc korun, zde nás vstupenka do druhé řady vyšla v přepočtu na pouhých 200 Kč. Pro milovníky kultury je to zážitek, který by si neměli nechat ujít, stejně jako návštěvu místního kina.

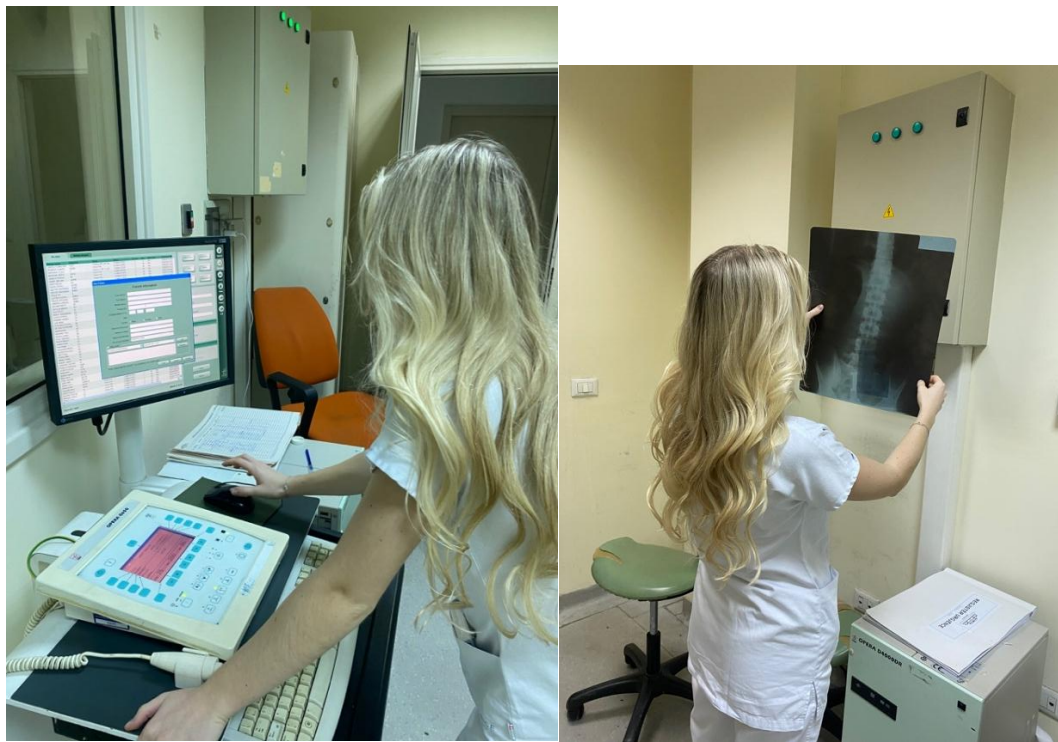
Tipy na výlety: Albánie nabízí úchvatnou přírodu i historická místa. Velice doporučujeme aplikaci Get your guide, která nabízí skvělé výlety se zařízeným odvozem. Během volných dní jsme procestovaly kus země a jednoznačně doporučujeme tato místa:

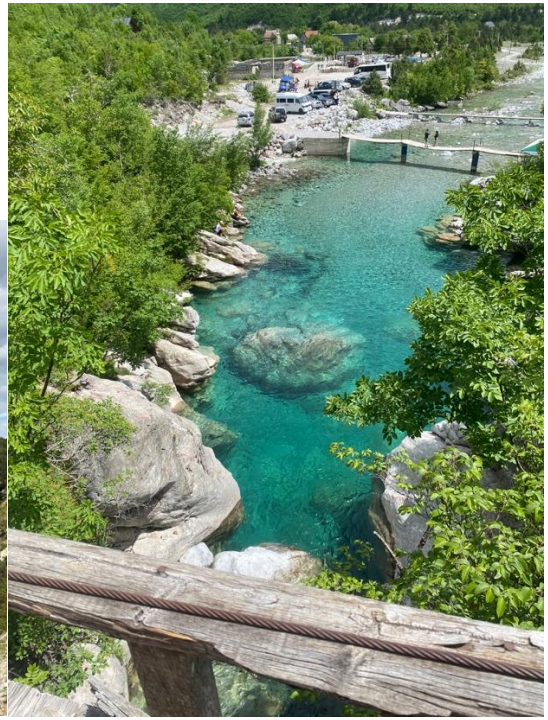
Komani Lake: Nádherné jezero sevřené mezi skalami, které nabízí dechberoucí projížďky lodí.

Jih Albánie (Sarandë a Ksamil): Pokud toužíte po krásném moři a plážích, jih země je sázka na jistotu.

Blue Eye (Syri i Kaltër): Fascinující, křišťálově čistý a ledový krasový pramen, který rozhodně stojí za vidění.

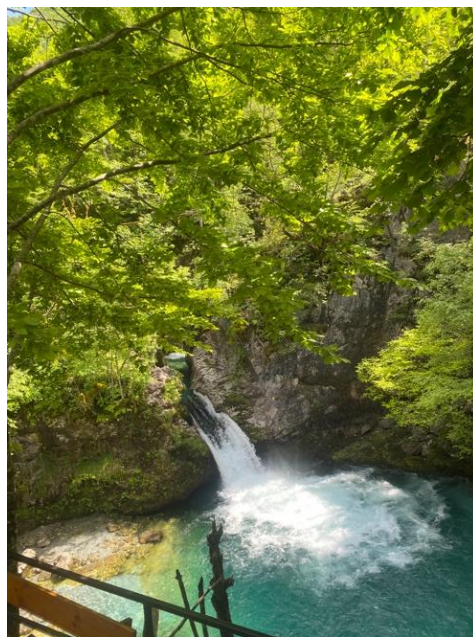
Fotky

Závěr

Dvouměsíční odborná praxe v Albánii pro nás byla neuvěřitelně obohacující zkušeností, a to jak po profesní, tak po osobní stránce. I když nás úroveň tamního zdravotnictví, vybavení pracovišť a odlišné standardy v oblasti hygieny a radiační ochrany zpočátku šokovaly, naučilo nás to improvizaci, flexibilitě a vážení si podmínek, které máme pro studium a práci v České republice. Setkaly jsme se s obrovskou vřelostí místních lidí i zdravotnického personálu, který nám byl v mnoha chvílích oporou. Erasmus v Albánii nám otevřel obzory, posunul naše jazykové schopnosti a dal nám zážitky, na které budeme vzpomínat celý život. Tuto stáž můžeme dalším studentům radiologické asistence jednoznačně doporučit – je však potřeba odjíždět s otevřenou myslí a být připraven na odlišnou realitu.

S pozdravem a poděkováním za tuto příležitost,

Adéla Bartušková a Kristýna Krajcová